

Ahmed Rashid hoppas på ny USA-politik i Afghanistan

Besökte nyligen Stockholm i samband med SAKs konferens.

Med anledning av Ahmed Rashids nya bok *Vägen mot kaos* bjöd SAK i samband med den internationella konferensen *Fredsbygget i Afghanistan* in till en pressfrukost med författaren. Ett 15-tal journalister var på plats, däribland Ulf B Andersson från Amnesty Press som här gästspelar i *Afghanistan-nytt*.

TEXT: ULF B ANDERSSON

Ahmed Rashid brukar beskrivas som världens främste Afghanistanexpert. Boken *Talibanerna* som utkom år 2000, räknas som standardverket om den rörelse som 1996 tog makten i Afghanistans huvudstad Kabul. Efter terrorattackerna mot USA den 11 september 2001 blev boken en internationell bestseller. I *Jihad* (2002) varnar han för utvecklingen i Centralasien. I början av november kom *Vägen mot kaos. USA:s politiska haveri i Afghanistan, Pakistan och Centralasien* från tryckpressarna, lagom till den internationella konferens Svenska Afghanistankommittén arrangerade i Stockholm den 6-7 november.

På Polstjärnan på Sveavägen var det den 6 november pressfrukost med Ahmed Rashid som berättade att det tagit honom fyra år att skriva boken.

– Jag var sjuk under ett år och befarade att jag var på väg att förlora minnet, säger han.

För ett ögonblick tänker jag att det skulle ha varit en katastrof. I 35 år har Ahmed Rashid bevaktat utvecklingen i Afghanistan och den omkringliggande regionen. Jag minns alla hans starka reportage på den tiden *Far Eastern Economic Review* ännu var en veckotidning, en oslagbar kunskapskälla för den som ville förstå den komplexa utvecklingen i Afghanistan på 1990-talet. Numera skriver han i pakistanska, amerikanska, brittiska och spanska tidningar

och världens makthavare brukar vilja träffa honom för att få kunskaper som annars är svåra att få.

– Det är en tjock bok, säger han om de 579 sidorna i den svenska upplaga som SAK ger ut. Då ska ni veta att min förläggare strök 200 sidor...

Det är knappast någon överdrift att säga att Ahmed Rashid ofta är pessimistisk. När han gästade SAKs konferens i november 2007 hade Pakistans president Pervez Musharraf just infört undantagslagar. Ahmed Rashid varnade för att talibanerna, både i Afghanistan och Pakistan, var i växande.

Nu menar han att det finns ett visst hopp om utvecklingen. Barack Obamas valseger i USA den 4 november innebär att det nu kan bli en ny politik för Afghanistan.

– Jag tror det kan bli en mer allsidig politik från USA:s sida där det också satsas på annat än militära insatser, säger han. Det behövs stöd för återuppbyggnad. Till skillnad från Bushs arroganta stil hoppas jag att Obama nu kommer söka samarbete med européerna för en gemensam strategi i Afghanistan. Det är nödvändigt.

ETT ANTAL EUROPEISKA länder, däribland Sverige, har idag soldater i Afghanistan. Isaf-styrkan, som i grunden har ett FN-mandat bakom sig, leds av Nato och är i allt större utsträckning inblandade i strider. I Helmandprovinsen i sydvästra Afghanistan har britterna drabbats av allt större förluster och talibanerna har ett starkt inflytande i provinsen.

– Jag var i London igår och deltog i ett samtal på BBC, berättar Rashid. Där presenterades en opinionsundersökning där det framkom att 68 procent av britterna vill ta hem sina egna trupper.

Enligt Ahmed Rashid har Afghanistan idag hamnat i ett dödläge. Nato och den den svaga afghanska regeringen under Hamid Karzai kan inte vinna kriget.

– Men de kan heller inte förlora kriget, säger han. Talibanerna gör framsteg men kan inte vinna kriget.

Han välkomnar att general David Petraeus nu utnämns som amerikansk befälhavare för den centrala kommandoenheten. Det innebär att Petraeus kommer ansvara för USA:s militära taktik och strategi i Afghanistan. Rashid pekar på att Petraeus varit framgångsrik i Irak, där den amerikanska truppförstärkning som kallas *The Surge* fått ned våldsnivån.

KRITIKERNA har pekat på att USA:s framgångar till stor del beror på att tidigare motståndsgrepp bland irakiska sunnimuslimar köpts över och numera återfinns på USA:s sida. Om deras nya lojaliteter är långsiktiga återstår att se. En annan orsak till det minskade våldet anses också vara att det etniska/religiösa rensningen som nådde sina höjdpunkter 2006-2007 med över fyra miljoner flyktingar och internflyktingar nu till stor del är fullbordad.

Den 6 november höll för övrigt general David Petraeus en presskonferens på USA:s flygbas Bagram utanför Kabul och lovade då en ny amerikansk taktik för att slå tillbaka talibanerna.

– Detta är ett land där stödet från stammar och det lokala samhället är av avgörande betydelse, sade generalen enligt nyhetsbyrån AP utan att utveckla hur USA:s nya krigföring ska bedrivas.

FÖR AHMED RASHID är fler soldater bara en del av lösningen. Han vill se en satsning på utveckling av det

Ahmed Rashid deltog i november på SAKs internationella konferens *Fredsbygget i Afghanistan*.

BÖRJE ALMQVIST

afghanska samhället, stöd för ekonomisk tillväxt och påpekar resignerat att de 70-80 procent av Afghanistans befolkning som är beroende av jordbruket först nu – sju år efter att talibanerna störtades – ska få ordentligt internationellt stöd. Det uppskattas att omkring hälften av landets bruttonationalprodukt kommer från narkotikahandeln och för många bönder är odling av opium ett sätt att överleva ekonomiskt.

I en artikel i det senaste numret av tidskriften *Foreign Affairs*, som Rashid skrivit tillsammans med den amerikanska professorn Barnett Rubin, påpekas att kriget i Afghanistan nu har pågått lika lång tid som från första världskrigets start (1914) till invasionen av Normandie (1944).

PÅ MIN FRÅGA om det nu är dags att förhandla med talibanerna svarar Rashid att det är möjligt att förhandla med delar av den upprorsrörelse som samlas under begreppet talibaner.

– Alla delar av talibanerna är inte ideologiskt motiverade. Ibland handlar det om lokala motsättningar med grupper som inte alls ser sig som en del av ett globalt jihad. Ibland handlar det om människor som är arga över

” Alla delar av talibanerna är inte ideologiskt motiverade. Ibland handlar det om lokala motsättningar med grupper som inte alls ser sig som en del av ett globalt jihad.

AHMED RASHID

att de har drabbats av bombningar.

Även om talibanerna haft stora framgångar i södra och östra delarna Afghanistan och i ökad utsträckning slår till i huvudstaden Kabul så menar Rashid att rörelsen inte har något program som attraherar afghanerna.

– Talibanerna har inget ekonomiskt program. De har ingen plan för utbildningsväsendet.

Och talibanernas krigsföring skördar många civila offer. Hittills i år beräknas 590 civila afghaner ha dödats i attacker från talibaner medan minst 275 civila dött i attacker från USA eller Natoleda styrkor.

Talibanernas väg till makten 1994-96 var till stor del ett verk av den pakistanska underrättelsetjänsten ISI. När USA tillsammans med Storbritannien, Ryssland, Iran och Indien hösten 2001 gav ett massivt stöd till Norra alliansens fälttåg som drev bort talibanerna från makten tvingades general Musharraf i Pakistan att byta sida och anslöt sig till USA:s krig mot terrorismen. Rashid pekar på att de flyende talibanerna fick en tillflyktsort i Pakistan.

– Den pakistanska militären och ISI behöll talibanerna som ett framtida reservalternativ, säger han. Idag är dessa områden i Afghanistan fulla av afghanska talibaner, den växande pakistanska talibanrörelsen och jihadister från bland annat Centralasien.

De områden som kallas Federally Administered Tribal Areas, Fata i nordvästra Pakistan står utanför centralregeringens kontroll enligt det självstyrelse områdena fick vid självständigheten från Storbritannien 1947.

– Det är nödvändigt att regeringen i Islamabad tar kontroll över Fata, betonar Rashid.

Däremot varnar han för att USA:s nuvarande linje, där amerikanerna trots starka protester från Pakistans regering genomför anfall mot på- ▶

- ▶ stådda terroristmål inne i Pakistan, är en farlig väg. Mardrömsscenarioet för framtiden är att den nyvalda civila regeringen i kärnvapenmakten Pakistan störtas i en militärkupp av taliban-sympatiserande officerare.

RASHID HOPPAS NU att den nya administrationen i USA ska ha ett regionalt perspektiv där man förstår att även Ryssland, Indien, Pakistan, Kina och Iran måste dras in i ett arbete för att få en bestående fred i Afghanistan. Konkret förordar han att FN:s säkerhetsråd skapar en kontaktgrupp för detta ändamål.

– Vi måste förstå att den pakistanska ledningen alltid ser Indien som huvudbekymret. Trots vapenvilan 2004 är Kashmirkonflikten olöst och nu upplever Islamabad hur Indiens inflytande i Afghanistan ökar, säger Rashid.

I det läget blir det begripligt om Pakistan väljer att stödja talibaner i Afghanistan och är frestade att återigen understödja väpnade grupper i Kashmir.

Även om en ny president valdes i USA den 4 november fortsätter kriget i Afghanistan på samma sätt som tidigare. Den 5 november rapporterades återigen att Afghanistans president protesterat mot USA:s flygbombningar sedan över 40 civila afghaner dödats den 3 november vid en bröllopsfest i Shah Wali Kot-distriktet i provinsen Kandahar.

– Vi kan inte vinna kampen mot terrorism genom flyganfall, sa Karazi enligt BBC i ett budskap till Obama.

I Bajaur i nordvästra Pakistan dödades 19 personer vid en självmordsattack den 6 november. Klanledare hade samlats till en jirga för att diskutera hur militanta talibangrupper skulle drivas ut när en ung man sprängde sig själv.

Den 7 november kom uppgifter om att elva misstänkta talibaner hade dödats vid ytterligare ett amerikanskt flyganfall i nordvästra Pakistan. ■

Ulf B Andersson är redaktör för Amnesty Press. 1975 reste Ulf genom Afghanistan och minns nostalgiskt ett spännande land där fred ännu rådde.

